

**D. DIONYSII // A RICKEL CARTHVSIANI, // de perfecto
mundi contemptu, // ut pius ita utilissimus heptalo- // gus**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, Nov. 1530

Quid sit contemplatio, & de speciebus eius.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55472)

Quid sit contemplatio & de speciebus ipsi
us. Art. X.

Ecce deus magnus vincens scientiam nostram. Ideo timebunt eum *vi Iob. 36*
ri, & non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes. Quemadmodum libro de ciuitate dei B. Augustinus frequenter fate

tur: intellectus est suprema vis animæ, idcirco in Augusti
eius actu beatitudo est sita: sicut iam ante ex uer
bis patuit Christi dicentis, Hæc est vita æterna, Iohan. 17
vt cognoscant te verum deum. Quod etiam de
cimo ethicorum probat philosophus. Nec tamē Philo.
in quocunq; intellectus actu consistit felicitas:
sed, vt Aristoteles loquitur, in optima speculati
one optimi spectabilis collocatur. Nam teste eo
dem, Beatitudo est optima actio optimæ poten
tiæ in optimo obiecto quod deus est. Hinc contē
platio rite sic diffinitur, Contemplatio, est sum
mæ deitatis atq; effectiuū eius affectuosa prom
pta & sincera cognitio. Nam primo ac princi
paliter circa deum uersatur. Secundario circa cre
ata per respectum eorū ad deum: uidelicet prout
ab eo fontaliter profluunt, gubernantur, atq; ad
ipsum finaliter ordinantur. Quia sic deus est finis
& ratio cōsiderationis eorum: & quicquid in eis
consideratur & de eis cognoscitur, ad omnipotē
tis notitiam & amorem, gloriam & honorē re
fertur, qui fabricam vniuersi idcirco tam venu
stissime decorauit, tam sapienter distinxit, tā in
effabiliier ordinauit, tamque mirande in nihilo
statuit ac firmauit, tanta magnitudine, multitu
dine, & virtute compleuit mirifice: vt sua in eis
bonitas, sapientia, & potestas resplendeant, ho

Cōtēpla
tio qd sit

noerentur, laudentur, formidentur, ac diligantur,
Prover. 16 Hinc scriptum est, Vniuersa propter seipsum o-
Eccl's. 3. peratus est dominus. Et iterum Salomon: Omnia,
Sap. 13 inquit, fecit deus vt timeatur. Sapiens quoq; ali-
 us: A magnitudine, ait, speciei creaturæ poterit
Esa. 51 creator horum cognoscibiliter videri. Et Esaias
 hortatur, Leuate in excelsum oculos vestros, &
 videte quis creauit hæc. Deniq; contemplatio i-
 sta actus est doni sapientiæ, quæ inter septem do-
 na spūs sancti sortitur primatum, nec potest esse
 informis, quum sit affectiua & saporosa diuino-
 rum notitiā charitati inseparabiliter iuncta: nec
 proprie contemplatio actus est sapientiæ qualif-
 cuncq; : sed eius quæ perfectionem quandam in-
 cludit, quæ prompte ac libere procedit in actū.
 Ideo dictum est, qd contemplatio est prompta ac
 facilis diuinorum agnitio, quæ instar ignis celer-
 rime fertur in altum & transcendens creatis pertin-
 git ad deum. Propterea ait Richardus: Contem-
Richar. platio volatu libero quocuncq; eam fert spiritus
 mira agilitate circumfertur. Contemplationem
 quoq; diffiniens: Contemplatio, inquit, est libe-
 ra mentis perspicacia in sapientiæ spectacula cū
Hugo admiratione suspensa. Vnde et Hugo de sancto
 Victore sic eam diffinit: Contemplatio est per-
 spicax & liber animi contuitus in res perspicien-
 das vsquequaque diffusus. Postremo contem-
 platio debet esse sincera cognitio, ne errori, pas-
 sioni, aut culpæ mixta foederetur: sed certitudine
 ac splendore veritatis valletur. Præterea huius
Bernardus contemplationis ponit sanctus Bernardus qua-
 tuor species. Prima est, admiratio maiestatis: dū
 scilicet in contemplatione diuinæ & increatæ sub-
 limitatis, & in contuitu incomprehensibilitatis
 diuini

diuinæ substantiæ mens ipsa cū admiratione in-
 tenta est & suspensa. Secunda, est consideratio iu-
 dicatorum dei. In quorum consideratione dum se
 homo deficere cernit: cum Apostolo uociferatur:
 O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ dei, Roman. ii
 quam incomprehensibilia sunt iudicia eius. Ter-
 tia, est inspectio beneficiorum dei. Quarta, confi-
 deratio est promissorum ipsius, quæ nec oculus Esaiæ. 64
 vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascen-
 derunt. 1. Cor. 2

De alia assignatione ac declaratione spe-
 cierum contemplationis.

Art. XI.

Pater gloriæ det vobis spiritum sapi-
 entia in agnitione eius. Quâuis spe-
 cies contemplationis a diuersis di-
 uersimode assignentur: ista tñ quam
 modo inducam rationabilior con-
 uenientiorq; videtur. Itaque prima
 species contemplationis est supernaturalis con-
 templatio adorandæ atq; altissimæ trinitatis.
 Cuius contemplationem supernaturalem appel-
 lo: quia ex naturali ratione trinitas personarum
 in deo nunquam hominibus patuit: sed ex diui-
 na reuelatione primo innotuit. Ad hanc itaque
 contemplationis speciem pertinet intueri quæ ad
 modum in uero ac simplici deo sit æterna, imma-
 terialis, inuariabilis, actualissima ac superpuris-
 sima generatio: ut puta emanatio uerbi æterni
 a patre summo: qui seipm perfecte æternaliterq;
 cognoscens ac intuens, suipsius conceptū & uer-
 bum internum in se profert ac gignit. Qd nanq;
 in se & de se cognoscit ac intuetur: hoc intra se
 V. iij loqui

Eph. 1

loquitur ac producit. Et quoniam vnico actu intelligendi seipsum & omnia perfecte intelligit, idcirco vna prolatione interna seu generatione mentali seipsum & cuncta plenissime intra se exprimit, & vnicum duntaxat uerbum gignit, quod est ipsius perfecta ac naturalis imago, splendor ac filius, omniumque creaturarum exemplar, idea et ratio, atque totius uniuersi forma archetypa in mente diuina. De quo Augustin. Qui negat, ac mundum: archetypum negat & dei filium. Hinc in uerbo isto aeterno tota patris natura resplendet, totaque eius maiestas ac perfectio repraesentatur in eo. Idcirco uera deitas continetur atque consistit in eo. Vnde quinto decimo de trinitate dicit Augustinus. Pater tanquam seipsum dicens genuit uerbum sibi aequale. Amplius ad hanc contemplationis speciem pertinet intueri quae admodum pater & filius se inuicem intuentes, uolentes, ac mutuo incomprehensibiliter ac supereminenter uisissime complacentes, producant & intra se continent unum increatum, plenum, ac infinitum, in amore propriae amabilitati proportionatum, quod est amor & nexus osculumque amborum. Quae admodum enim uerbum est emanatio intellectus, sic amor est emanatio uoluntatis. Rursus spectanda ad hanc speciem contemplari quam uere super beatissima ac superdeliciosissima huius altissimae trinitatis sit uita: quemadmodum hae super uenerabiles, super sublimes, ac super sanctae personae se mutuo intueantur intuitione penitus incomprehensua, iucundissima & aeterna, se inuicem diligant amore superardentissimo & immenso, sibique mutuo perfecte ac supergaudiose complacent, atque se inuicem superfelicissime per-

Augusti.

Aug. 14. de trinitate

antur, & qualiter sit in eis plena communio, superiucunda diffusio, consistentia supergloriosissima & æterna. Ecce hæc omnia humiliter ac syncre, quiete et amore sunt contemplanda cum præcordialissima congratulatione tã infinitæ beatitudinis et excellentiæ trinitatis superexaltatæ ac adorandę. Præterea causæ seu rationes amoris, sunt cognitio, bonitas, similitudo, propinquitas, unio, communio, beneficentia, & præiua seu alterna dilectio. Quumq; omnes hæc rationes in superessentiali & consubstantiali trinitate perfectissime prorsus consistant. Siquidem vnaquæq; earum aliam quãlibet omnino perfecte ac comprehensiuè cognoscit. Quælibet quoq; earum est bonitatis immensæ: estque inter eas plena similitudo ac summa propinquitas: quia secunda earum emanat a prima, videlicet filius a patre: & tertia ab vtraq; vtpote spiritus sanctus a patre ac filio. Inseparabiles quoque sunt: quia consubstantiales. Vnaquæq; alteri se totã communicat: & filius a patre infinitum bonum accepit, nempe plenitudinem deitatis, quemadmodum ipse protestatur. Pater quod dedit mihi maius omnibus Iohan. 10 est (diuina. s. essentia,) Vnde ibidem subiungit, Ego et pater vnum sumus. Et hoc ipsum bonum immensum a patre ac filio accepit spiritus sanctus, patri & filio verissime consubstantialis, coæternus & æqualis. Vnaquæq; demũ earum scit se ab alia infinita dilectione amari. Hinc constat quod inter eas sit prorsus superæstantissima & immensa dilectio. Secunda species contemplationis est veræ ac simplicissimæ deitatis speculationis naturalis. Et hæc nomino naturalem: non qd naturalis & acquisitæ sapientiæ sit actus, aut si-

D. DION. CAR.

Rom. 1.

ne charitate & gratia queat haberi: sed quæ
ea de deo cōspectat, quæ per naturalem possi-
bilitatem rationem cognosci: ut quod deus sit ens primæ
æternum, incausatum, independens, perfectum
infinis, immateriale, simplicissimum, ad-
dum, prima causa omnium gubernativa. Vnde
affirmat apostolus, Inuisibilia dei per ea quæ
cra sunt cōspiciuntur: sempiterna quoque eter-
nus & diuinitas. Itaque ad hanc speciem per-
contemplari quem admodum deus sit bonitas
ra, veritas sempiterna, vnitas simplicissima,
rus actus, omnipotens virtus, sanctitas ex-
ris, sapientia æternalis, causa & ratio omni-
ideal, esse purum in se subsistens, ac separatum
vniuersorum principium, prima omnis crea-
dinis omnisque iusticie veritatis & virtutis
la & mensura, ens in quo est omnis nobilitas
pulchritudo, omnis felicitas ac dulcedo, om-
tas et iusticia, summa charitas, plena liber-
mnisque perfectio absque omni mensura ac
prorsus simplicissime: ita ut omnia ista sine
vnitasque in deo. i. simplicissimum ac super-
mum eius esse tam infinite incōprehensibile
perfectum, ut omnia ista in se simplicissime
per eminentissime comprehendat. Hec
de deo excelso ac gloriosolympide, am-
congratatorie contemplari ad hanc
contemplationis speciem attinet. Tertia
plationis species est speculatio humanitatis
sui: ut puta qualiter ipsa a verbo æterno hypo-
tice sit assumpta, atque in increato esse eius
nali supposita: & qualiter in eodem puncto
ex purissimis uirginis gloriose sanguinibus
pus Christi a spiritu sancto formatum est.

quoque eius creata sit cordiq; vnita, & vtrumq; simul a verbo assumptum. Quō item eodem momento anima Christi omni gratia, v̄tute, dono, fructu et beatitudinibus fuerit adimpleta ac speciosissime perornata, lumine quoq; gloriæ ac beatifica visione præ omnibus sanctis ineffabiliter decorata, impleta, ac sublimata. Insuper ad hanc speciem pertinet contemplari, quemadmodum ex v̄gine natus sit Christus, circumcisus, adoratus a Magis, præsentatus in templo: ac cetera omnia quæ de ipso euāgelica narrat historia: puta qualiter in mundo hoc in omni humilitate, paupertate, patientia, mansuetudine, charitate sit conuersatus, quāta sustinuit, quō genus humanum redemit, quanta miracula fecit, quō resurrexit, apparuit, & ascendit. Quarta species cōtemplationis est consideratio munerum gratiæ dei. s. supernaturalium ac gratuitorum beneficior; & donorum ipsius: vt sunt v̄tutes infusa, sacramenta ecclesiæ, diuersaque dona gratiæ gratum facientis, ac gratiæ gratis datae: dona que gloriæ & omnis illa beatitudo cœlestis. Quinta species, est speculatio donorum naturæ, id est, naturalium omnium. Ad quam speciem spectat consideratio ordinis vniuersi, & omnium separatarum substantiarum, seu supernorum spirituum atque cœlestium corporum ac elementorum, omniumque mixtorum, potissimum hominis. In quibus omnibus creatoris bonitas, sapientia, ac omnipotentia gloriose resplendet, & honoranda, formidabilis, amabilisque monstratur.

Hæc solum breuissime tango. Nam alibi, (in tractatu scilicet de cōtemplatione) plenius est inde conscriptum.

Quid